

TILL VALÖ, BÖRSTIL OCH FORSMARK

*Upplands fornminnesförenings höstutflykt
söndagen den 26 september 1971*

Årets höstutflykt gick mot nordöst och till ett område, som genom den nya länsindelningen tillförts Uppsala län. Resan var så upplagd att deltagarna förutom att lära känna en bygd, som i stor utsträckning dominerats av Forsmarks bruk, också skulle få en uppfattning om hur fornminnesföreningens tjänstemän arbetar och vilka problem de ställs inför i sitt dagliga arbete.

Höstutflykt 1971. Greve
Ludvig af Ugglas
demonstrerar parken
i Forsmark.

Resans första mål var Valö kyrka från 1200-talet. Helena Harnesk redogjorde för kyrkans byggnadshistoria, kalkmålningarna, inventarierna samt hur kyrkan förändrats under skilda tider. Hon framhöll att kyrkans rika interiör till stor del åstadkommits genom Forsmark-herrarnas generositet. Det är inte enbart själva kyrkan, som här har stort intresse. Hela miljön kring Valö kyrka är särpräglad och intressant. Ola Ehn tog upp detta och berörde vilka möjligheter det finns att från kulturminnesvårdande håll bevara miljöer av denna typ.

I Valö anslöt sig målarmästare Georg Jonsson till sällskapet. Under den fortsatta resan gav han prov på sina rika kunskaper om Valö-bygden, det hela varvat med personhistoria och »folkligt» i lagom blandning.

Nästa mål på resan var Snesslinge by i Börstils sn, där Karl Johan Eklund visade en gård tillhörig Josef Oscarsson. Då laga skifte genomfördes i byn på 1850-talet, lämnades denna gård kvar på sin ursprungliga plats. Gården är av s. k. götisk typ och har inte genomgått några större förändringar under detta århundrade. Husen är nu i behov av reparation, och Ola Ehn redogjorde för vilka möjligheter det finns att få ekonomisk hjälp med att rusta upp en anläggning av denna typ. I Snesslinge fick också deltagarna tillfälle att besöka Tage och Eva Erikssons gård, även den av götisk typ. Denna gård är ett bra exempel på hur en äldre gårdsanläggning kan repareras på ett pietetsfullt sätt.

Forsmarks bruk stod därefter på programmet. Under lunchpausen i församlingshemmet berättade Georg Jonsson om bruket. Greve Ludvig af Ugglas tog därefter emot deltagarna vid herrgården och redogjorde för bruket och dess historia samt brukets ställning i dag. Han inbjöd deltagarna att bese den gustavianska herrgården med utsökta rumsinredningar och väggdekorationer av bl. a. Lars Bolander. Under greve af Ugglas ledning gjordes en rundvandring i engelska parken, som anlades av trädgårdsarkitekten F. M. Piper under åren 1786–1791. Vice ordföranden professor Hörstadius framförde ett varmt tack till greve af Ugglas för visad gästfrihet. Besöket i Forsmark avslutades med ett besök i bruksmuseet, som nyligen ordnats av Georg Jonsson. Museet ger med sitt fylliga föremålsbestånd och sin pedagogiska uppställning en god bild av livet i Forsmark, medan bruket fortfarande var i drift.

Resan ställdes nu mot Uppsala och på hemvägen gjordes ett uppehåll vid Valö-Forsmarks hembygdsgård. Georg Jonsson visade deltagarna runt, berättade om hus och föremål samt gav återigen prov på sin stora kunnsighet om Valö-bygden.

Professor Hörstadius framförde föreningens tack till de medverkande och vände sig då speciellt till Georg Jonsson.